



mag. KARMEN DARVAŠ, Finančna hiša d.o.o.

SLOVENCI SMO ŠE KAKO VARČNI

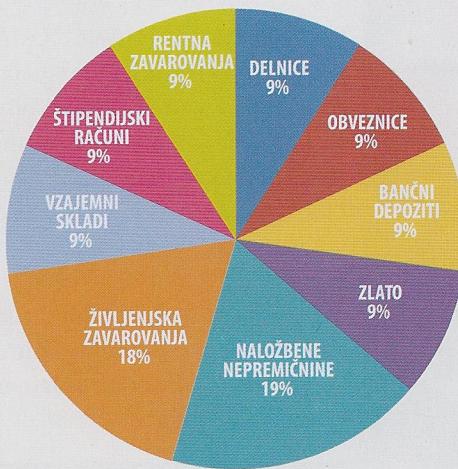
Ali znamo poskrbeti za varno prihodnost?

Kako sistematično načrtovati?

ti? Slovenci smo še kako varčni narod. Bolj varčni so le še Francozi, Belgijci in Nemci. Poraja pa se vprašanje, ali smo varčni na pravi način. Na eni strani v času gospodarske in finančne krize beležimo v naši državi porast bančnih depozitov, na drugi strani pa v času rasti prevečkrat s pretežnim deležem svojih prihrankov tvegamo in se odločamo za preveč tvegane naložbe, kot da se ne zavedamo, kolikšno tveganje z naložbami prevzemamo. Kaj pa, če smo v preveliki meri še vedno finančno nepismeni in se zgolj zaradi nedavnosti in prenizke finančne razgledanosti ne odločamo za sebi primerne pravilne oblike varčevanj? Pogledali smo v zakulisje varnih oblik varčevanj in zavarovanj ter se ozrli na različne možnosti, ki nam jih ponuja kapitalsko tržišče. Vprašali smo se, kako lahko sistematično načrtujemo varno prihodnost zase in za svojo družino. Posamezniki v preveliki meri nalagajo svoje prihranke v delnice ali v delniške vzajemne skладe, v zadnjem času jih je obnrela zlata mrzlina, ne vedoč, da so tudi plemenite kovine kot vsaka druga naložba podvržene nihanjem in morebitnim večjim popravkom cen. Podjetniki pa preveč stavijo na enega konja, bodisi vse na zlato bodisi vse v zidove, ali pa stavijo na svojo profitno dejavnost podjetja, za katero menijo, da je najboljša naložba. S tem se jim naložbeni portfelj ruši. Poglejmo idealno tortico, ki bi

si jo moral vsak razrezati na različne kose. V idealnih razmerah bi naj imel posameznik svoja sredstva razprtjena med osnovne vrste naložbe: naložbene nepremičnine, plemenite kovine, podjetniška dejavnost, bančne depozite, vzajemne skladne, delnice, obveznice, življenska zavarovanja, rentna zavarovanja itd. S samo eno vrsto naložbe ne poskrbimo optimalno za uravnoteženost našega portfelja. Portfelj bi naj zgradili na tak način, da nam bo zagotavljal likvidnost, donosnost in varnost. Z eno vrsto naložbe pa tega žal ne more narediti nihče. V praksi se dogaja, da imajo posamezniki ali družine vse svoje mesečne prihranke naložene v naložbenih policah, velikokrat pri isti zavarovalnici in v istih vzajemnih skladih. Ali pa drug ekstreem, ko imajo vse prihranke v enem klasičnem življenskem zavarovanju, npr. 300 EUR mesečno, ki jih je pripravljen varčevati in jih varčuje v življenskem zavarovanju pri eni zavarovalnici.

Zakaj se to dogaja? Najpogosteji razlog tiči v tem, da ima vsak svojega zavarovalnega zastopnika, kateremu zaupa zavarovanje premoženja in mu verjame, da vse svoje mesečne prihranke nalaga po njegovem sugeriranju pri tej isti zavarovalnici. Tega ne bi bilo, če bi se na tržišču pojavili usposobljeni finančni strokovnjaki oziroma posredniki, ki bi se etično zavezali k objektivnemu in nepristranskemu svetovanju. Drug pogoj pa je seveda, da bi se potrošniki zavedali, da potrebujejo, ne glede na svoje premoženjsko stanje, neodvisnega svetovalca, kateremu bi zaupali, da jim sredstva razprši med konkurenčne finančne institucije. Finančni svetovalci že dolgo niso več privilegij bogatih. Žal so se v zadnjem času pojavili še bančniki, ki bi naj bili naši osebni bančniki in nam svetovali optimalne naložbe, ampak žal le prodajajo bančne in zavarovalne produkte svoje banke ter zavarovalnice, s katero je njihova banka v sodelovanju.



Kakšen je idealni naložbeni portfelj?

Univerzalnega recepta ni. Pojavljajo se špekulacije, 50 % v tveganjih oblikah (globalni delniški vzajemni sklad ali/in delnice), 50 % v varnih oblikah (denar, življenska in rentna zavarovanja). To razmerje je ni idealno za vsakogar. Kolikšen delež imeti v posameznih naložbah, je odvisno od finančnega stanja posameznika, njegove družine, starosti, izkušenj, tipa vlagatelja, časovnega plana finančnih ciljev itd.

Vsem svetujem, da namensko dolgoročno varčujete, četudi se ne odločite za optimalno naložbo. Bolje slabše, kot pa da ne izberete nikakršne možnosti. Saj veste, prazna vreča nikoli ne stoji!



Kaj pa je sploh varno? Skeptiki trdijo, da nikjer ne obstaja absolutna varnost naloženih prihrankov. Mi se bomo osredotočili na varnost, kjer se izognemo naložbenemu tveganju izgube vplačanih sredstev in kjer nam bodisi banke bodisi zavarovalnice jamčijo za vplačilo ter ohranjanje realne vrednosti denarja. Nepisano pravilo finančnikov se glasi, da, koliko smo stari, toliko najmanj naših prihrankov bi morali imeti naloženih pod varno streho. Ta odstotek varnih naložb še poveča dejstvo, da nismo vsi, ne glede na starost, isti tipi vlagateljev, ki bi prevezeli visok nivo naložbenega tveganja ter dejstvo časovne oddaljenosti našega finančnega cilja. Če je naš finančni cilj do deset let, bi naj bil pretežni del sredstev varno naloženih, kajti gre

za prekratko obdobje, da bi si večje izgube pokrili v krajšem obdobju. Npr. vzemimo dejstvo, če je vlagatelj izgubil 50 % vrednosti svojih prihrankov, mora ponovno zaslužiti 100 %, da dosegne pozitivno ničlo. Bolj, ko je finančni cilj pomemben in da je od tega cilja odvisna naša finančna prihodnost, bolj varno obliko varčevanja moramo izbrati. Privrženci delniških naložb bi trdili, da so varne oblike premalo donosne, pojavil bi se še celo neredki komentar, da varne oblike ne ohranajo niti realne vrednosti sredstev. Ampak resnica je naslednja: stopnja tveganja je obratno sorazmerna z donosom. Torej, če želim varnost, ne morem pričakovati potencialno višjih donosov ter obratno. Moram se odločiti ali pa razpršiti med različne opcije.

Stara kmečka modrost, ki še kako drži v finančni industriji, pravi: ne nosi vseh jajc v eni košari.

Zaporedje finančnih ciljev. Ko si zastavimo finančni načrt, si prizadavamo, da uresničujemo finančne cilje v nekem sosledju. Kot neke vrste hierarhija, najprej zadostimo osnovnim potrebam, nato si prizadavamo k zadovoljitvi višjih zahtev. Najpomembnejši in temeljni cilj je finančna zaščita, sledi finančna varnost in kasneje finančna neodvisnost. V praksi je žal velikokrat ta logika obrnjena na glavo. Vsak posameznik oziroma družina bi morala najprej poskrbeti za finančno zavarovanje. Najprej je treba varčevati za nepredvidene pripeljaje, kot npr. za krpanje luknje, ki nastane, če izgubimo zaposlitev in s tem redni mesečni priliv, če nastopi hujša nezgoda v primeru invalidnosti, v primeru obolenosti za kritičnimi boleznimi in se znajdemo v bolniškem staležu. Bolniški dopust pa nam prinaša nižji mesečni dohodek, izdatki pa so isti ali pa celo višji zaradi nakupa morebitnih zdravil ter zdravniških terapij, pregledov. Poskrbeti je treba za hujše dogodke, ki nam lahko spremenijo življenjski stil. Največkrat ljudje razmišljajo napačno, da se zavarujejo za dnevne odškodnine za manjše poškodbe, ki bistveno ne vplivajo na njihova življenja, na večje nepredvidene udarce pa pozabljujo oziroma se jim zdi tovrstna zaščita nesmiselna. Pri osnovnem finančnem cilju je treba poskrbeti za likvidnostno rezervo, iz katere se črpajo sredstva za pokrivanje običajnih mesečnih izdatkov. Koliko znaša ta rezerva, je odvisno od višine vseh rednih mesečnih



Študent si naj zagotovi letno šolsko nezgodno zavarovanje, ki ga obnavlja vsako leto in si zavaruje tveganje pred poškodbami, nezgodami, invalidnostjo. Ta oblika zavarovanja je najcenejša. K temu naj doda še nezgodno rento v višini 500 ali 1000 EUR mesečno do konca življenja.



dohodkov ter vseh rednih mesečnih izdatkov. To vrsto rezerve si je potrebno ustvariti v najbolj varni in likvidni obliki. To rešitev nam nudi banka in denarni trg. Donos je nizek, ampak s tem je zagotovljena likvidnost in višja varnost. Za zavarovanje invalidnosti in bolezni pa poskrbi zavarovalna institucija. Poskrbeti moramo za enkratno izplačilo ob nastopu invalidnosti. S tem zneskom si plačujemo zdravljenja, rehabilitacije in prenovo doma. Istočasno poskrbimo še za nezgodno mesečno invalidno rento v primeru 50 % ali višje invalidnosti. Osnovni cilj je tudi zavarovanje kreditov. Kolikšno zavarovalno vsoto za smrt potrebujemo, si lahko izračunamo s pomočjo formule, ki se uporablja v zavarovalniški panogi:

1. Letni prihodek družine x 2 ali 3 ali 4 družinski člani:

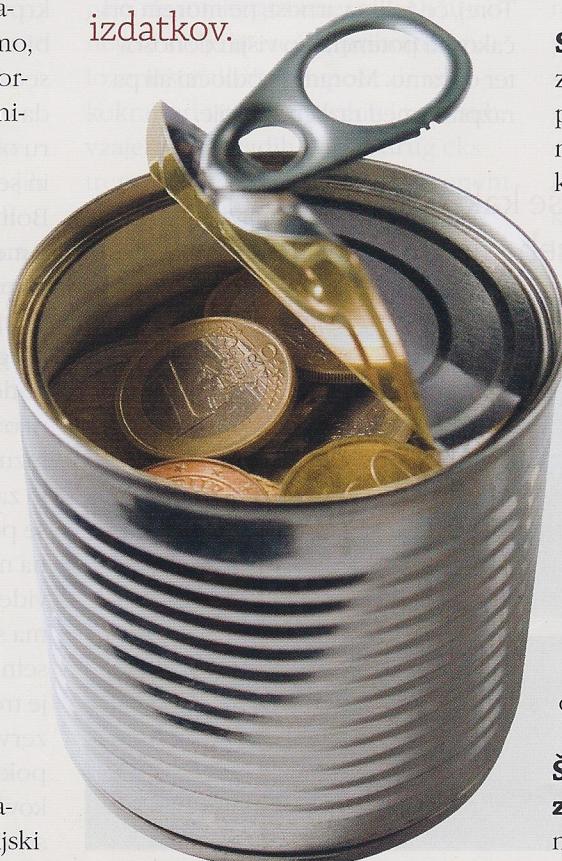
2. Višina kreditov, lizingov in limitov: _____

Priporočljiva zavarovalna vsota za smrt (1+2)

Ko smo dosegli prvi finančni cilj, sledi drugi cilj, s katerim si zagotovimo finančno varnosti v obliki pasivnih prihodkov iz različnih naložb, kot so obresti, dividende, najemnine, kapitalski dobički. Finančno neodvisnost kot tretji cilj pa dosežemo, ko nam pasivni prihodki omogočajo življenjski

stil, ne da bi delali oziroma aktivno ustvarjali mesečni dohodek s plačo. Običajno bi to lahko pomenilo, da si zagotovimo finančno neodvisnost v času upokojitve, da nam bodo pasivni prihodki iz naših prihrankov iz časa aktivnega življenja prinašali do-

Pri osnovnem finančnem cilju je treba poskrbeti za likvidnostno rezervo, iz katere se črpajo sredstva za pokrivanje običajnih mesečnih izdatkov.



volj sredstev, da si pokrijemo pokojninsko vrzel in živimo v času svoje jeseni na enakem nivoju, kot smo ga prej v aktivni dobi.

Koliko bo znašala pokojninska vrzel?

mesečni dohodek

X koeficient =

Mesečna pokojnina - mesečni dohodek

(minus, ki nastane, ga moramo pokriti z drugim dohodkom; z rento)

*(Primer: zaposleni, ki danes prejema 100 enot plače leta 2025 prejemal pokojnino v višini 48,8 enot plače (raziskava Inštituta za ekonomske raziskave, 2005: 100,00 enot x 48,8 % = 48,80 enot)

Sam v kapitalizmu. Sam poskrbi zase! Slovenci se premalo zavedamo problema upokojevanja in pokojninske vrzeli, ki bo zagotovo nastala ko se bomo upokojili. Premalo pozornosti namenjamo rešitvi lastnega pokojninskega problema, nekoliko bolj smo pripravljeni varčevati za šolanje in osamosvojitev otrok, pripravljeni smo tudi na zavarovanje dolgov, da otroke oziroma dediče obvarujemo pred dedovanjem kreditov. V preveliki meri se v aktivnem življenjskem ciklu zadolžujemo za nakup nepremičnin, ko si rešujemo stanovanjski problem in kaj hitro najdemo izgovor, da nam sredstev za namensko varčevanje za starost ne ostaja.

Študent oziroma posameznik brez družine. Študent si naj zagotovi letno šolsko nezgodno

Družina naj poskrbi za zavarovanje življenja vsakogar, ki ustvarja dohodek, da zaščiti družinski proračun. Zaščiti mora vse še neizplačane kredite ter poskrbeti za namensko varčevanje za šolanje otrok.

zavarovanje, ki ga obnavlja vsako leto in si zavaruje tveganje pred poškodbami, nezgodami, invalidnostjo. Ta oblika zavarovanja je najcenejša. K temu naj doda še nezgodno rento v višini 500 ali 1000 EUR mesečno do konca življenja. Cena tega zavarovanja znaša od 5 do 8 EUR mesečno in ga priključi k osnovnemu življenjskemu zavarovanju, kjer znaša minimalna mesečna premija 20 EUR. S tem si priskrbi zavarovanje smrti, ki lahko nastopi kot posledica bolezni (rak, kap, srčni infarkt). Kasneje, ko pridobi prvo zaposlitve, lahko to osnovno premijo poviša, saj se običajno s prvo zaposlitvijo tudi življenjski slog spremeni. Zagovorniki tveganj naložb bi trdili, da za študente oziroma za mlade posameznike brez družine življenjska zavarovanja niso primerena. Trdim, da je bistvo teh zavarovanj tudi v tem, da posameznika 'prisili' v mesečno odvajanje zneskov, ker so sicer težko disciplinirani, da bi vsak mesec dajali zneske na stran, če pa bi jih, pa bi jih potrošili ob prvi priložnosti. Druga korist za mladega človeka je v tem, da si lahko priključi cenejša nezgodna zavarovanja, kot bi bila individualna nezgodna zavarovanja. Po drugi strani pa je najcenejše zavarovan po obstoječem ceniku 20 nadalnjih let. Ko najame prvi stanovanjski kredit, se lahko kredit zavaruje z relativno nizko premijo. Npr. 27 let star moški, ki najame 100.000 EUR kredita za obdobje 20 let, lahko zavaruje ta kredit s padajočo zavarovalno vsto. Cena tega zavarovanja bi znašala 113 EUR letno in bi jo plačeval le 13 let, kritje za kredit pa znaša 20 let. S tem bi razbremenil hipoteko in obvaroval svojo družino, da v primeru smrti kreditojemalca banka ne zaseže nepremičnine oziroma da ne bi njegova družina bila primorana banki odplačevati ta dolg. Po ameriškem zgledu: ob prvi zaposlitvi naj bo prvi osnovni cilj, da poskrbimo za pokojnino z manjšim mesečnim zneskom. Poskrbimo za likvidno rezervo za hude čase. Ko se standard poviša, povišamo in dodatno razpršimo tudi prihranke za namen pokojnine. Ko dobimo otroke, poskrbimo za njihov študij. Ko najame kredite, zavarujemo kredite in povišamo zavarovalne vsote.

EPSON®
EXCEED YOUR VISION

ZNIŽAJTE STROŠKE TISKANJA S TISKALNIKI EPSON WORKFORCE



Epson WorkForce Pro
WP-4500 serija



Za več informacij si oglejte
www.epson.si

Distribucija: Avtera d.o.o., Litijska cesta 259,
1261 Ljubljana-Dobrunje, www.avtera.si.

Slovenci se premalo zavedamo problema upokojevanja in pokojninske vrzeli, ki bo zagotovo nastala, ko se bomo upokojili. Premalo pozornosti namenjamo rešitvi lastnega pokojninskega problema.



Družina. Družina naj poskrbi za zavarovanje življenja vsakogar, ki ustvarja dohodek, da zaščiti družinski proračun. Zaščiti mora vse še neizplačane kredite in poskrbeti za namensko varčevanje za šolanje otrok. Štipendijsko varčevanje naj bo varno brez naložbenih tveganj. Izobraževanje je preveč pomembno, da bi tvegali z osnovnimi namenskimi sredstvi. S štipendijskim varčevanjem starši sebe finančno razbremeni, saj je vsakemu lažje odvajati mesečno 100 EUR, kakor kasneje študentu namenjati 500 EUR mesečno med 5-letnim študijem. Priporočam, da pri načrtovanju varčevanja izhajamo iz obratne smeri, da določimo najprej znesek, ki ga želimo prihraniti, strokovnjaki pa naj izračunajo, koliko mesečno moramo namenjati za uresničitev tega finančnega cilja. Varčuje se lahko preko klasičnih življenjskih zavarovanj brez naložbenega tveganja, kjer se zagotovijo sredstva v enkratnem izplačilu ali v obliki štipendije ob otrokovi polnoletnosti. Ob aktivnem varčevanju so zavarovani starši. Če pride do smrti staršev, dobi otrok izplačano zavarovalno vso-to, neodvisno od višine privarčevanih sredstev:

- Mati, stara 30 let, varčuje 100 EUR v življenjskem zavarovanju za šolanje otroka za obdobje 18 let; če nastopi smrt matere po dveh letih,

ko je vplačala 2.400 EUR, ima otrok zagotovljeno izplačilo zavarovalne vsote 21.000 EUR. S to vsoto je lahko plačan študij. Če se ne pripeti smrt zavarovanca, se izplačajo sredstva z dobičkom približno 28.000 EUR (odvisno od pripisanega dobička). Priporoča se, da se vključi tudi indeksacija, tako lahko poskrbimo za realno ohranjanje vrednosti sredstev.

Istočasno morajo starši poskrbeti za svojo pokojnino.

Na tej isti polici lahko istočasno poskrbimo za vsa dodatna nezgodna zavarovanja. Osnovni mesečni

znesek naj bo v varnem rentnem varčevanju/zavarovanju. Kaj nastane iz 50 EUR mesečno, varčuje se do 65. leta starosti:

- Moški, star 30 let, mesečna doživljenjska renta 170 EUR oziroma 40.000 EUR prihranjenega kapitala
 - Moški, star 40 let, mesečna doživljenjska renta 100 EUR oziroma 23.000 EUR prihranjenega kapitala
 - Moški, star 50 let, mesečna doživljenjska renta 50 EUR oziroma 11.000 EUR prihranjenega kapitala
- Ti informativni izračuni dokazujejo dejstvo, da je treba za lastno pokojnino začeti z varčevanjem takoj, brez odlašanja, kajti prej, ko bomo pričeli, več bomo imeli.

Primer izračuna: če začne moški pri 25 letih varčevati 50 EUR, varčuje 20 let, prihrani 16.000 EUR in jih nato varno naloži kot enkratno naložbo do svojega 65. leta starosti za obdobje 20 let, naredi iz tega zneska 35.000 EUR ali 155 EUR mesečne doživljenjske rente. Z bolj tvegano obliko naložbe bi pa lahko ta kapital podvobil (ob predpostavki 8 % letnega donosa). Izračuni dokazujejo, da je bolje prej začeti varčevati in kasneje privarčevana sredstva enkratno naložiti in jih dano oplremeniti, s tem bo naša renta višja, kot če kasneje pričnemo z varčevanjem.

